Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 179. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 19-го ВЕРЕСНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 19, 1956. No. 179. VOL. LXIII.

СТІВЕНСОН ПРИЗНАЄ ВИНУ ГІССА

ВІН СПОДІВАЄТЬСЯ ЗДОБУТИ ГОЛОСИ НА ПІВДНІ; ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ ГОВОРИТИ ПРО СУЕЗЬКУ КРИЗУ

Вашингтон. — Демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон заявив на пресовій конференції, що ще раз потверджує, що Алджер Гісс був винний в тому, що склав фальшиві зізнання, і тому суд справедливо засудив його до тюремної кари за кривоприсягу. Ця заява Стівенсона закінчила аферу Гісса, яку республіканці почали видвигати проти демократів після того, як колишній президент Геррі С. Труман 3-го вересня заявив був, що, на його думку, Гісс не був зрадником і не був шпигуном, хоч суд засудив його до тюремної кари. Республіканці заявили, що справу Гісса будуть порушувати в виборчій кампанії, поки Стівенсон не відцекається від заяви Трумана. Стівенсон закликав президента Айзенгавера, щоб зайняв становище до того, що Голл і віце-президент Ніксон хочуть порушувати справу Гісса, хоч він Стівенсон, виразно заявив, що вважає Гісса за зрадника і шпигуна. Стівенсон заявив на пресовій конференції, що в листопадових виборах здобуде перемогу на Півдні, бо для нього ще важливіше як для Айзенгавера, щоб мати демократичну більшість в обох палатах Конгресу. Демократичний кандидат на президента твердив знову, що збройні сили цієї країни можна б тримати на потрібному рівні без примусової військової служби. Модерна зброя вимагає вишколених фахівців, а ними найкраще можуть бути ті, які добровільно зголосяться до військової служби. Тому Стівенсон не погоджується з президентом Айзенгавером, що для безпеки цієї країни конче треба затримати примусову військову службу. Стівенсон сказав, що не хоче порушувати справи кризи, яка виникла в справі Суезу, бо не хоче утруднювати положення президента Айзенгавера, закордонну політику якого вважає за невдалу. Стівенсон є за те, щоб кандидат на віце-президента сенатор Естес Кіфовер діставав звіти Центральної Розвідчої Агенції, як дістає їх і його противник — республіканський кандидат на віце-президента Ніксон. Стівенсон хвалив губернаторів Френка Дж. Клемента з Теннессі і А. Б. Чендлера з Кентокі за те, що вислали вояків із Крайової Гвардії, щоб допомагати до об'єднання шкіл для кольорових і білих учнів в своїх стейтах. Він заявив, що не погоджується з колишнім президентом Труманом, який назвав Айзенгавера „законним ракетіром" за те, що роздає природні ресурси країни приватним фірмам. Стівенсон сказав, що він є проти роздавання цих ресурсів приватникам, але ніколи ни назвав би Айзенгавера „ракетіром".

Четверо кольорових дітей не можуть вчитися в школі для білих в Клей

Клей, Кентокі. — Шкільна влада 17-го вересня вирішила, що четверо дітей кольорових батьків не можуть вчитися разом із білими дітьми, бо вони вписалися туди без законного дозволу, не маючи судового наказу про те, що управа тієї школи мусить їх прийняти. Перед початком шкільного навчання дві кольорові матері привели своїх четверо дітей і їх охороняли вояки Крайової Ґвардії. Але на порозі школи стояла її директорка Айрін Павелл, яка передала генералові Дж. Дж. Вільямсові листа, в якому було зарядження Шкільної Ради про заборону навчання негритянських дітей в цій школі. Після того матері відійшли з своїми дітьми та впишуть їх до школи в сусідній місцевості, в якій навчаються тільки діти кольорових батьків. Одна з цих матерів заявила, що не резиґнує з того, щоб її діти вчилися в школі в Клей, але впише їх аж найближчого року, коли приятелі негрів подбають про те, щоб до тієї школи могли ходити і негритянські діти. Коли кольорові діти відійшли, до шкільного будинку ввійшли діти білих батьків, бо досі вони бойкотували цю школу. Один білий учень сказав: „Чорні до школи, ми зі школи, чорні зі школи, ми до школи".

Замало добровольців зголошується до служби в резерві

Вашингтон. — Крайова Комісія для Військового Вишколу, яку очолює голова Радіової Американської Корпорації Дейвід Сарнофф, повідомляє, що надто мале число добровольців зголошуються до служби в резерві, і внаслідок цього треба буде подумати про те, щоб ухвалено закон про обов'язкову службу в резерві. Сарнофф заявив, що мусіло б подвоїтися число зголошуваних добровольців, щоб країна мала стільки вишколених резервістів, скільки треба для безпеки цієї країни. Департамент оборони сподівався, що в першому році зголоситься коло 100,000 юнаків до служби в резерві на основі закону з 1955 року, а в дійсності зголосилося тільки 40,000.

В АМЕРИЦІ

● **25 республіканських сенатобів** із стейту Ню Йорк домагаються, щоб Сенатська Комісія перевела слідство в справі виборчих фондів нюйоркського губернатора Аверела Гарримана, який нібито видав аж 2,000,000 долярів на кампанію перед Номінаційною Конвенцією в Шикаґо. Республіканці твердять, що аґенти Гарримана оплачували делеґатам кошти подорожі на конвенцію та робили їм інші ходобродійства. Гарриман не хотів дати виясненя в цій справі, а його помічник назвав це нонсенсом.

● **Обід в Гаррисбурґу, Па.** який демократи влаштували для придбання фондів на виборчу кампанію, дав прибутку 425,000 долярів, бо 8,500 учасників заплатили по 50 долярів. З цього треба було покрити кошти обіду і заплатити 200,000 долярів за телевізійні та радіові передачі.

● **Найвищий будинок світу** „Емпаєр Стейт Білдинґ" в Ню Йорку аж до 1-го листопада будуть освітлювати так, щоб перелітні птахи не розбивалися об нього вночі. Минулого року розбилися об цей будинок 156 птахів і два лилики, а 1954 році — 123 птахи і чотири лилики.

● **Крайовий** Риспубліканський Комітет, який веде виборчу кампанію, збільшено з 175-ох осіб до 200, а Демократичний Крайовий Комітет — з 60-ох осіб до 100. Крім того Виборчий Демократичний Комітет, який діє осібно, матиме також коло 100 працівників.

● **Президент Айзенгавер** визначив день 11-го січня 1957 р як „День Александра Гемілтона", — на цей день припадають 200 роковини народження першого американського секретаря скарбу.

● **15-річна донька** президента Кубинської Республіки, Еліза Батіста, і її 17-річна приятелька Кетрін Ланґ заалярмували пожежну сторожу в Йонкерсі, Н. Н., після того, як їм вдалося вискочити з авта, яким керував невідомий їм чоловік. Вони сіли до цього авта, і автоводій обіцяв їх завести до Гейворту, Н. Дж., але повіз до Ню Йорку.

● **72-річна прапрабабуся** КорнеліяЗарічни з Блекставну, Огайо, з 48-ма членами своєї родини заблькувала 600 стіп шляьу, бо цей відтинок шляху збудували на її ґрунті, нічого їй за це не заплативши. Їй допомагали в цьому сини, доньки, внуки і правнуки.

ІНФОРМУЄ ПРЕЗИДЕНТА ПРО СИТУАЦІЮ У ФАРМЕРСТВІ

Під час конференції в Білому Домі сен. Бурк Гікенлупер інформує Президента про ситуацію в американському сільсько-господарському житті.

Сенатор Гікенлупер інформує Президента про збільшення фармерських прибутків

Вашингтон. — Сенатор Б. Б. Гікенлупер з Айови заявив президентові Айзенгаверові, що республіканцям вдасться здобути голоси фармерів на Середньому Заході, бо ціни на свині збільшилися і настрої фармерів поправилися. Одночасно департамент рільництва повідомляє, що прибутки фармерів в третій чверті цього року будуть на 9 відсотків більші в порівнянні з тою самою чвертю в 1955 році. Департамент рільництва заявляє, що прибутки фармерів в місяцях липні і серпні цього року стоять на рівні 12,000,000,000 долярів в річному відношенні, а минулого року в тих самих місяцях вони стояли на рівні 11 більйонів долярів. Віце-президент Ричард М. Ніксон виїжджає 18-го вересня в подорож для ведення виборчої кампанії, і президент Айзенгавер з того приводу буде промовляти на сніданку, який відбудеться в залі на летовищі у Вашингтоні. В тому сніданку братимуть участь голова Крайового Республіканського Комітету ЛІонард В. Голл, секретар внутрішніх справ Фред А. Сітон, сенатор Вільям Ф. Новленд, конґресмен Джосеф В. Мартин та інші визначні республіканські політики. Особистий секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті запросив сенатора Гікенлупера на пресову конференцію, де він говорив про те, що прибутки фармерів починають збільшуватися, і внаслідок цього фармери можуть в цьому році підтримати республіканський уряд, який дбає про те, щоб на довшу мету оздоровити фармерську продукцію та зробити її якнайменше залежною від урядової допомоги.

Спілка портових вантажників хоче об'єднатися з АФП-КІО

Ню Йорк. — В п'ятницю цього тижня має відбутися конференція представників Американської Федерації Праці та Конґресу Індустрійних Організацій з провідником Інтернаціональної Асоціяції Портових Вантажників капітаном Бредлі для обговорення можливостей об'єднання згаданої асоціяції із більшістю робітничого руху. На цій конференції капітан Бредлі й інші члени проводу спілки портових вантажників мають доказати, що їхня спілка позбулася злочинних елементів, зокрема ракетирів. Спілці портових вантажників відмовлено в 1953 році права до об'єднання робітничих організацій АФП-КІО і передумовою прийняття встановлено такі вимоги: елімінацію злочинности, нечесности і ракетирства із дій спілки та дотримування в її діяльності ідеалів демократизму і вільного трейдюніонізму, усунення із спілки урядників, які брали дарунки і хабарі від працедавців і викинення із провідних становищ тих урядників, що мають кримінальне минуле. В конференції, що відбудеться у п'ятницю, візьме участь крім Джорджа Міні і деяких членів екзекутиви АФП-КІО та капітана Бредлі і його асистентів теж голова конкуренційної до Асоціяції Портових Вантажників спілки — Міжнародне Братерство Портових Вантажників АФП-КІО.

Арґентина одержить 100 мільйонів до позики на уздоровлення свого господарства

Вашингтон. — Експортно-Імпортний Банк подав до відома, що він готовий дати арґентинському урядові позичку у висоті 100,000,000 долярів, призначених на допомогу у здійсненні наміченої цим урядом програми уздоровлення арґентинського господарства. Позичка має бути вжита передусім для закуплення потрібних індустрійних машин і для інвестицій в комунікації та в сільському господарстві. Признання цієї позички відбулося після довших переговорів між керівництвом згаданого американського банку й арґентинським амбасадором Карльосом А. Коллом Бенеґасом, — шефом арґентинської фінансової місії у ЗДА. Уділенням цієї позички З'єдинені Держави мають на меті підтримати морально уряд ген. Арамбури в його намаганні відбудувати арґентинське господарське життя.

Водний шлях на ріці св. Лаврентія має бути готовий до весни 1959 року

Александрія Бей, Н. Й — Корпорація Будови Водного Шляху на ріці св. Лаврентія повідомляє, що будова цього шляху, яка має коштувати $300,000,000, буде закінчена до весни 1959 року. Цей шлях будують на спілку ЗДА і Канада, і його будова відбувається згідно з пляном. Ця корпорація звернеться до Конґресу ще цього року, щоб призначив додаткових 107,000,000 долярів на будову цього водного шляху, бо зросли кошти будови. Це буде найбільший в світі водний шлях, збудований людською рукою, бо він матиме завжди доволі води, яка виходить із Великих Озер, і тому не буде залежний від примх погоди. Воду з ріки св. Лаврентія використовуватимуть і для великих електрівень, які мають коштувати коло 600,000,000 долярів. І ці водні споруди будують на спілку ЗДА і Канада. Велика гребля коло Масени, Н. Й. створить великий басейн води, яку будуть використовувати для електрівні, що буде стояти на американській і канадійській територіях. І ця електрівня має бути готова в перших місяцях 1959 року.

Москва вперто не хоче з'єднення Німеччини

Бонн. — Хоч совєтський уряд не відповів ще офіційно на ноту західньо-німецького уряду в справі з'єднення Німеччини з 7-го ц.м., проте в західньо-німецьких політичних колах за таку відповідь приймають ту частину останнього листа Булґаніна до президента Айзенгавера, яка торкається Німеччини. Відповідаючи на твердження през. Айзенгавера, що міжнародне роззброєння тісно пов'язане з полагодженням болючих міжнародних проблем, які роз'єднюють світ, і що власне такою найболючішою проблемою є справа з'єднення Німеччини на базі вільних виборів, Булґанін у своєму листі до Айзенгавера, що його текст оприлюднено 15 ц. м., вказує на „мілітаризацію" Західньої Німеччини, її приналежність до НАТО на підставі Паризьких протоколів та буцім-то прихід в Західній Німеччині до впливів „мілітаристичних сил, які були відповідальні за розпутання другої світової війни" — як на причину, чому не можна перевести з'єднення німецьких країв. „Коли тверезо розглядати ситуацію в Західній Німеччині, то треба прийти до висновку, що сьогодні питання з'єднення Німеччини є передусім питанням зміни теперішнього політичного курсу, що його веде уряд Федеративної Німецької Республіки, який веде до перетворення Західньої Німеччини у вогнище воєнної небезпеки в Европі" — кажеться буквально в листі Булґаніна. З отих слів Булґаніна, стилізованих, очевидно дуже докладно й уважливо совєтськими „колективними диктаторами", виходить ясно, що Москва не тільки не хоче з'єднення Німеччини, але використовує останню ноту уряду Аденауера для дальшого підривання того уряду в німецькій публічній опінії, представляючи його і його політику, ніби як єдину перешкоду для з'єднення Німеччини.

Франція продовжує помилкову політику в Альжирі

Париж. — Франція не хоче дати Альжирові такої широкої автономії, яка швидко могла б — по зразку Тунісії — перетворитись в повну самостійність — стверджують закордонні обсерватори в Парижі. Французький уряд, який починає мати труднощі в Марокко і Тунісії з тамтими, хоч і поміркованими та охочими до співпраці, проте націоналістичними урядами, буцімто вирішив обмежити автономію Альжиру до нечисленних внутрішніх справ, з тим, щоб скрізь насправді вирішний голос мали не місцеві арабські урядовці, а французи. В усякому разі, французький уряд ніяк не погодиться, щоб поліцію і взагалі відповідальність за внутрішню безпеку віддати в руки арабів в Альжирі. В найближчих днях сподіваються приїзду до Парижу міністра для справ Альжиру Лякоста, який є реконвалесцентом після недавньої важкої операції нирок. Лякост постійно покликується на конечність заґарантувати безпеку і впливи 1,200,000 европейців в Альжирі, які до цього часу виконували там усю владу над 8 мільйонами автохтонних арабів. Актуальною проблемою є скликання парляменту в Альжирі. Французький уряд обіцяв перетворити двопалатну законодатну установу на однопалатну, в якій европейці і араби засідали б разом. Тому, що проєкти французького уряду не викличуть згоди збоку альжирських націоналістів, то й партизанка, мабуть, буде продовжуватись.

Грецький уряд оскаржує Англію

Атени. — Грецький прем'єр Константин Караманліс закинув англійському урядові, що той відхилюється від відповідальности за хід подій на Кипрі, дармащо виключно тільки помилкова політика англійського уряду відповідальна за все тамошнє лихо. Прем'єр Греції заявив при цьому, що Греція надалі підтримуватиме боротьбу кипрських греків, які хочуть свободи. Заява Караманліса стала ніби відповіддю на оприлюднене звернення підпільної організації кипрських греків ЕОКА до всіх політичних партій у Греції, щоб вони створили єдиний фронт у підтримуванні греків на Кипвона була предметом необорі в їх теперішній боротьбі проти англійської адміністрації. Від невдачної пропозиції щодо „перемир'я", яку ЕОКА зробила англійському маршалові Гардінґові, та від нещасливого заклику Гардінґа до грецьких підпільників, щоби вони капітулювали, — вбито на Кипрі 13 осіб і ранено 32. Ситуація щораз поганіша й хаотичніша, яка тим більше дискредитує Англію, що вона зосереджує свої і французькі збройні сили якраз на Кипрі — проти Єгипту. Мати зреволюціонізоване запілля — це найгірша рекомендація для воюючої сторони — стверджує преса.

Совєтські підводні човни — це загроза для ЗДА

Вашингтон. — Асистент секретаря фльоти Гаррісон Нортон промовляв в радіовій програмі і заявив, що совєтська фльота підводних човнів з атомовими ракетами — це поважна „небезпека для американської фльоти". Гаррісон твердив, що совєтські підводні човни можуть оперувати на всіх водах, важливих для американської водної комунікації. Та заступник шефа морських операцій віце-адмірал Т. С. Комс твердив на цій самій радіовій програмі, що американська фльота може, на випадок небезпеки, перемогти совєтські підводні човни, хоч СССР має поважну їх скількість. Комс сказав, що на випадок війни — першим завданням американської фльоти буде знищення баз совєтських підводних човнів, а самі човни можна буде пізніше легко зліквідувати на відкритому океані.

Польські комуністи плянують організувати окремі школи для українців у Польщі

Варшава. — Польський офіційний часопис „Трибуна люду" подав новинку, що в зв'язку із збільшенням кількости дітей, які хочуть вчитися української мови, варшавське міністерство освіти задумує цього року зорганізувати окремі школи з українською мовою навчання. Досі таких шкіл не було і вони будуть створені в більших скупченнях українського населення. Згідно з повідомленням згаданого часопису, української мови вчили в цих місцевостях теж і досі, але в'язкового навчання. Водночас із створенням окремих українських шкіл в педагогічному лицею в Бартошицях (ольштинське восвідство) мають бути відкриті спеціяльні кляси для кандидатів на вчителів української мови. За інформаціями „Трибуни люду", більші скупчення українського населення існують у восвідствах ольштинському, кошалінському, ґданському, щецінському, білостоцькому. Менші скупчення існують у восвідствах краківському, люблинському і ряшівському.

ДОЛЛЕС ВІДЛЕТІВ ДО ЛОНДОНУ НА НОВУ СУЕЗЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР І ПРЕМ'ЄР ІДЕН ОБМІНЯЛИСЬ ЛИСТАМИ З ІНДІЙСЬКИМ ПРЕМ'ЄРОМ НЕРУ В СПРАВІ СУЕЗУ. — ЄГИПЕТ ЗАКЛИКАВ РАДУ БЕЗПЕКИ „ЗОРКО ПРИДИВЛЯТИСЬ" СПРАВІ СУЕЗУ

Вашингтон. — У понеділок 17 вересня державний секретар Дж. Ф. Доллес уже втретє від початку Суезької кризи відлетів до Лондону, цим разом з метою взяти участь в новій міжнародній конференції, яка починається 19-го ц. м. Безпосередньою темою нарад теперішньої нової конференції буде обміркування нового проєкту, а саме, покликання до життя організації користувачів каналу, яка прийняла б на службу власних лоцманів і збірала оплати за переїзд Суезьким каналом. За часописними повідомленнями, цей проєкт не викликав — поза Англією і Францією — захоплення серед згаданих 18 держав. Тому, що Нассер рішуче відкинув уже той плян, назвавши його провокацією у відношенні до Єгипту, то багато держав лякається, що у практиці реалізування такого пляну мусить довести або до війни (щоб „гарматами промостити шлях кораблям" через Суезький канал), або до бойкоту Суезького каналу. Дж. Ф. Доллес не згадує у своїй заяві, яку склав перед відлетом до Лондону, про плян організації користувачів каналу. В його заяві ще раз підкреслено змагання Америки до мирної розв'язки конфлікту. Проте Доллес стверджує, що не можна погодитись на таку адміністрацію Суезького каналу, яка не признавала б прав користувачів каналу, заґарантованих конвенцією з 1888 року та що „не можна бути сліпими на факт, що умовини переїзду каналом можуть стати не практичні, або погіршені". Він заявив, що в Лондоні обмірковують цілу ситуацію за час від кінця попередньої Лондонської конференції 23 серпня ц. р. Індійський прем'єр Неру звернувся був листами до през. Айзенгавера і англійського прем'єра Ідена, щоб закинути плян організації користувачів каналу, як небезпечний для миру. Обидва названі західні державні діячі відповіли Неру тотожніми щодо істотного змісту листами, в яких запевняють Неру про свої мирні інтенції, але відмовляються зректись того пляну.

Перед від'їздом до Лондону на конференцію в справі Суезу державний секретар Доллес відбув конференцію з президентом Айзенгавером.

Тим часом Єгипет зголосив на руки голови Ради Безпеки Об'єднаних Націй, д-ра Емілія Нунеза-Портуондо, меморіял, в якому вправді не жадає ніякої конкретної дії, проте звертає увагу на небезпеку, яка грозить від англо-французької мобілізації і рухів військ світовому мирові, і просить „зорко придивлятись" дальшому розвиткові Суезького конфлікту. На самому Суезькому каналі ситуація не погіршилась. Єгипетські, грецькі й совєтські лоцмани намагаються вдержати нормальний корабельний рух, дармащо з власним великим фізичним зусиллям, працюючи по кільканадцять годин денно. — Індійський представник Крішна Менон конферував довше з єгипетським президентом Нассером і відлетів до Лондону. Часописи натякають, що Крішна Менон, заапелювавши до Нассера, щоб той виявив готовість піти на якийсь компроміс, дістав якісь конкретні пропозиції, що їх представить в Лондоні. Єгипетська ініціятива, щоб зійшлась нова велика міжнародна конференція коло 40 держав, не має покищо успіху. За вийнятком всіх комуністичних і „невтральних" та арабських країн, ніхто з західні країн єгипетського запрошення не прийняв.

Польща не дістане позики від Америки

Варшава. — Комуно-польський уряд плянував звернутись до ЗДА, чи пак до Міжнародного Банку для відбудови й розвитку за позикою у висоті $50,000,000 платного найменше після п'яти років, але перевірив, що така просьба не увінчалась би успіхом. З західніх політичних колах такий плян варшавського уряду викликав здивування і зацікавлення, як доказ, що Варшава хоче відірватись від повної господарської залежности від Москви. Совєти поспішили були своєму польському сателітові в 1950 році з більшою допомогою, а недавно знову дали їй позику доставами товарів у висоті — $25,000,000. Проте Польща переживає економічну кризу, бо розбудовування деяких галузей важкого промислу вимагає все ще інвестицій, а не приносить ніяких прибутків. Варшавський уряд хотів би теж використати нову позику для підвищення дуже низької життьової стопи свого населення. Деякі західні приватні банки готові дати Польщі позику, але ті пропозиції не перевищують квоти $8,000,000 — зворотних найвище до 3-х років.

В СВІТІ

● **Морський капітан** Оскар Кар'ю який був головним інструктором лоцманів на Суезькому каналі і тепер вернувся до Англії, не захотівши працювати під єгипетською адміністрацією, переконаний, що єгиптяни навіть при допомозі совєтських лоцманів, не дадуть собі ради на каналі і що хаос настане за який місяць, коли почнеться дощовий період. Кар'ю каже, що треба найменше 6 років, щоб набрати лоцманського досвіду на Суезькому каналі.

● **Дев'ять швайцарських** альпіністів, які, пов'язані шнуром, дряпались по засніженому узбіччі 13,670-стопової гори Юнґфрав, поховзнулись і полетіли вниз. Три зірвались із шнура, впали з висоти 2,000 стіп і згинули, а шість зазнали ушкоджень.

● **На залізничній зупинці** Пехлярн в Долішній Австрії поїзд в'їхав в юрбу подорожних, які переходили рейки. Трьох осіб машина вбила, а кільканадцять поранила.

● **18 осіб в Індії** згинули під час бурхливих демонстрацій, які вибухли в чотирьох провінціях тієї країни в зв'язку з продажем книжки американського автора п. з. „Життєписи релігійних провідників". У Західній Бенґалії було коло 100 осіб поранених і 1,000 арештованих. Мусульмани добачають у цій книжці оплюгавлення свого пророка Мохаммеда. Неру виступив був проти цієї книжки в Індії і її здебільша вилучили з продажу, але деякі книгарі не хотіли зректись добрих інтересів. Комуністи використали нагоду для протиамериканської пропаґанди. Цікаво, що ця книжка вже рік тому появилась в друку, а щойно тепер звернули на неї увагу.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИСТУП ДЖЕВІТСА

Союзівка, оселя Українського Народного Союзу біля містечка Кергонксон у Кетскильських горах, і влаштований на ній минулої неділі, 16-го вересня, осінній фестин, стали більше припадково, ніж пляново, тереном і форумом політичного виступу, що має першорядне значення. Маємо на думці виступ генерального прокуратора нюйоркського стейту і тепер республіканського кандидата на сенатора ЗДА з того ж стейту, п. Джекоба К. Джевітса.

Важливість цього виступу багатобічна, не тільки з уваги на гострий антикомуністичний зміст промови, але й на форум, на якому ця промова була виголошена, і на загальні обставини.

Зміст промови п. Джевітса був коротко поданий у вчорашньому виданні цього щоденника, як був він поданий і в багатьох американських газетах, включно з газетами „Ню Йорк Таймс" і „Геральд Трибюн". Крім поданого, варто б ще підкреслити деякі побічні завваги промовця. Він, наприклад, з гордістю твердив, що сам є сином імігрантів: його батько походив з Австрії, а мати з Палестини. Це могло б бути добрим прикладом і для декого з наших людей. Генеральний прокуратор далі заявив, що він основно знайомий з українськими англомовними виданнями, як і з українським визвольним рухом взагалі. Це теж могло б послужити добрим прикладом і заохотою для багатьох з нас.

Виступ ген. прокуратора Джевітса, як уже згадано, відбився широким відгомоном в американській пресі і став малощо не подією дня, дармащо відбувся він далеко від столичних центрів, а форумом його була така з політичної точки зору звичайна подія, як розваговий фестин на вакаційній оселі чужомовної з походження етнічної групи, Українського Народного Союзу. Можна здогадуватись, що відгомін, що його викликав цей виступ, був подиктований не тільки його актуальним і гостро антисовєтським змістом, але й загальними обставинами. Відомо ж бо, що саме проти Джевітса пробувано видвигнути закиди якогось зв'язку з комунізуючими групами чи їх симпатиками. П. Джевітс, зголошуючи свою кандидатуру на сенатора ЗДА, вважав за відповідне виступити в цій справі і вияснити її перед конґресовою комісією. Очевидно, що він, як суспільний і політичний діяч, міг мати до діла з всілякими групами, але це ще далеко не означає, що він їм симпатизував. Натомість дотеперішня діяльність п. Джевітса, включно з його становищем в іміграційних справах і постійною обороною втікачів з-поза залізної заслони, дають багато доказів на те, що він завжди був і залишився здеклярованим ворогом всякої диктатури.

До цього тепер долучається і українсько-союзовий форум недільного виступу п. Джевітса. Це ж бо саме Український Народний Союз і його орган „Свобода" були під час другої світової війни предметом комуністичних нападів і виступів. Історія це відносно свіжа і відома. Не було дня, щоб комуністична п'ята колона, яка розпаношилась була в цій країні під час війни, в обставинах воєнного союзу між Америкою і Совєтським Союзом, не докладала всіх зусиль, щоб знищити цю українську заморську твердиню, якою є УНСоюз та „Свобода". Газети, радіо, книжки — всі пропаґандивні засоби були до розпорядження ошалілій комуністичній мафії, яка рівночасно викрадала в Америці найбільші державні таємниці, включно з атомовою, та просякала всі ділянки американського життя на його знищення. Все це без сумніву відбувалось з доручення Москви, а в хитро розставлені нею сіті попадали навіть відомі і свідомі американські діячі і публіцисти. Український Народний Союз і „Свобода", а з ними і вся американсько-українська спільнота, не скапітулювали і за це та за свої протиудари по комуністах, навіть в найбільш непригожих для того обставинах, стали сьогодні цілком зрозуміло найбільш вимовним прикладом боротьби проти злочинного большевизму, стали американським Альказаром. Чи ж можна б, отже, для підкреслення свого антикомуністичного становища в минулому і сучасному вибрати кращий форум, як Український Народний Союз та влаштовану ним імпрезу, без уваги на її характер? Саме це міг мати на увазі стейтовий генеральний прокуратор, коли під час свого виступу закликав: поборюйте большевицьку загрозу знутра і ззовні, без огляду на те, чи з вами хтось погоджується, чи ні, чи вас хтось розуміє, чи ні! Ви знаєте цю загрозу найкраще, бо знаєте її з власного досвіду, а використати цей досвід і передати його іншим — це ваша велика місія, ваш патріотичний обов'язок відносно Америки і ваша найкраща прислуга для народу вашого походження!

Ці слова варто запам'ятати і постійно робити з цієї заохоти практичний вжиток. А факт, що ці слова сказані на форумі УНСоюзу, говорить теж своєю мовою, і з цього повинні витягнути відповідні висновки ті, що цієї ролі УНСоюзу ще досі не збагнули.

АНГЛІЯ НЕ ПІДГОТОВАНА ДО ВІЙНИ

Хоч за дотеперішнім розвитком Суеський конфлікт помалу, але щораз грізніше скеровується в сторону війни, виправдуючи відомий „закон історії", що серед згущеної міжнародної атмосфери треба іскорки з будь-якого боку і в будь-якій справі, щоб „автоматично" спалахнув вогонь, — проте, одною з найповажніших ділових причин, чому хмари над Суезом можуть розійтись, є непідготованість Англії до війни. Минулися ті часи, коли англійська королівська фльота була володаркою морів і це вистачало. Від останньої війни збройна сила Англії швидкою ходою ступає — вниз. Складалась на це англійська закордонна політика, яка схилялась до коекзистенції з СССР та комуністичним Китаєм і вбачала у війні неминучу катастрофу англійського народу, замешкалого на відкритих для атомової атаки ворога островах, — і бюджетові міркування, які змушували раз-у-раз зменшувати англійську армію, фльоту та летунство і не дозволяли модернізувати їх. Відомо, що після перших воєнних окликів в Лондоні у відповідь на націоналізаційний декрет Нассера в справах Суезу, англійський уряд радо погодився потім на вислання до Каїро для переговорів 5-членної Комісії під проводом австралійського прем'єра Мензіса. І навіть тепер кризу, хоч і загострено, але протягнено штудерним проєктом міжнародної організації „користувачів Суеського каналу", а щораз голосніше говориться про передачу справи Об'єднаним Націям. Причиною всього цього затягування конфлікту є не тільки принципова неґація війни, як її проповідує през. Айзенгавер чи англійський суперник Ідена Ю. Ґейтскелл з Партії Праці, отже політичні труднощі уряду Ідена, але й просто непевність, чи Англія зможе — разом із Францією — перевести „блискавичну" переможну війну проти Єгипту.

Фактичний стан такий, що на всьому англійському острові є тепер всього лише 2 піхотні дивізії і одна бриґада (англійська дивізія має 12.000 вояків, бриґада — 3.500, панцерна дивізія — 10.000, полк — 2.000, а курінь — 1.000). Зрештою, англійське військо розпорошено по трьох континентах світу. У Німеччині донедавна стояли 4 піхотні й одна панцерна дивізія та одна бриґада, в Лібії в Північній Африці — 1 бриґада, в африканській Кенії — 3 курені, на острові Кипрі — 8 куренів піхоти, 1 парашутна бриґада й одна запасна бриґада, в Йорданії — 1 полк і 1 сотня, в Адені — 1 курінь, в Гонґ Конґу — 2 бриґади, на Маляйському півострові — 3 бриґади, в Південній Кореї — 2 курені та ще постійні невеличкі гарнізони на Ґібральтарі й Мальті на Середземному морі. Багато з тих військ настільки прив'язані до своїх актуальних військових завдань, що їх неможливо стягнути для операцій проти Єгипту чи на будь-якому іншому фронті. У Німеччині англійські війська є, разом з американськими, стрижнем забезпеки проти совєтської агресії, отож стягнення їх відтіль чи послаблення — (вже стягнено одну дивізію!) б'є по стані збройних сил НАТО; на Кипрі англійці спутані боротьбою грецьких підпільників, в Йорданії, на випадок війни з Єгиптом, англійські частини опиняться серед ворожого арабського моря, в Кенії все ще йде війна проти терористів Мав-Мав, на Маляях триває війна з комуністичними партизанами. Згадані політичні й економічні причини продиктували урядові Ідена плян зредукування 400.000-ної англійської армії майже наполовину до 1958 року та зменшення військового бюджету з $4.2 на $1.4 більйона. Якщо перед останньою війною Англія розпоряджала сильними допоміжними арміями, як напр. індійська, тепер цих армій не має. Новий вишкіл такий недостатній, що тепер покликано до війська — ветеранів з Корейської війни.

Ще гірша справа з модерним вивінуванням англійської армії. Вона не має ані атомової артилерії, ані з'єднань ракетної зброї. Комунікаційні засоби залишилися з-перед останньої війни, а число нових транспортних вантажних авт і інших засобів для перекидання війська — саме тепер зменшується на 25%. Більшість англійських воєнних кораблів — старі, а фльота має тільки два літаконосці, придатні для ракетних літаків. Англійські бойові літаки „яструби" не дорівнюють американським „шаблям" й совєтським „МІГ-ам", що їх дістав Єгипет, а поки ввійдуть в бойову акцію заповіджені модерні типи бойових літаків „Віктор" і „вулькан", то — за американським твердженням — Америка й Совєти матимуть вже кращі машини щодо швидкости й озброєння. Англійська морська фльота, що оперує в східній частині Середземного моря і зосереджена тепер біля Мальти й Кипру, була б наражена на атаки єгипетських підводних човнів совєтського типу й із совєтською залогою, а війська, які висадилися б для окупування всього обширу Суеського каналу й неминуче всього Єгипту (щоб перевести політичну ціль такої війни — скинення режиму Нассера), розпалили б проти себе „святу війну" всіх арабів, себто, у практиці, затяжну й безнадійну війну з партизанкою на великих просторах.

Очевидно, збройні сили Англії і Франції дуже поважні, але тільки — у спільній дії з З'єдиненими Державами, у співпраці з американськими збройними силами та американськими фінансами. Коли ж неможливо рахувати на активну допомогу збоку Америки (найавторитетніша в цій справі заява през. Айзенгавера під час його останньої пресової конференції), то — війна Англії і Франції проти Єгипту, а в практиці проти всього арабського світу з всебічною допомогою збоку комуністичних „добровільців", себто переодягнених, вишколених і озброєних совєтських балканських і комуно-китайських з'єднань, така війна може стати для Англії і Франції дуже неприємною виправою. І тому власне Москва під'юджує Нассера не з любови до Єгипту, а щоб наробити клопотів Заходові.

В. Шандор, голова Карпатського Союзу

ПРИЄДНАННЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ДО УССР

(2)

Наприкінці 1944 р. відвідала чехословацька делеґація в Москві Молотова, з яким розглядала справу Карпатської України. В зв'язку з цим зробив тоді Молотов дальшу знаменну заяву, а саме: „Уряд Чехословаччини напевно зрозуміє й повірить, що інтенції Москви якнайкращі. Більше того, він додав, ситуація скомплікована сильним українським націоналізмом — в Рутенії, як рівно ж і в Совєтському Союзі — і уряд в Москві не може запобігти перебільшеному вияву таких почувань".

Д-р Е. Бенеш розповів у листі з 13 грудня 1944 р. делеґатові ЧСР Ф. Нємцеві до Москви свої особисті враження в справі Карпатської України, в якому м. ін. писав: „Здається мені, що уряд України, а зокрема комуністична партія України, навмисне діють відмінно. Вони хочуть поставити обох — Москву й нас — перед доконаним фактом. Не респектують нікого, а тільки йдуть послідовно до своєї власної цілі. Я не думаю, що в цьому є подвійна гра Москви, і маю враження, що справа починає виховзуватись Москві з рук, і є намірена проти центрального уряду"... „Не смімо забувати, що український націоналізм є і буде небезпечний під кожним оглядом і що Москва вповні цього свідома".

Немає сумніву, що перебування совєтської армії на території Карпатської України мало поважний вплив на вияв волі населення. Також немає сумніву, що чинність делеґата ЧСР уряду з Лондону Нємця (жовтень 1944 — січень 1945 р.) на території Карпатської України могла бути совєтською армією обмежувана. Все це речі відомі. Але опубліковані минулого року матеріяли делеґата ЧСР уряду на Карпатську Україну Нємця власне свідчать, що „сепаратистичний рух в Рутенії був спонтанний і дуже сильний" і що, не зважаючи на неґативне наставлення населення до большевизму, воно розуміло справу приєднання в першій мірі, як справу національну.

Також неможливо погодитись з тезою („Свобода" з 15 листопада 1955 р., ч. 220), що „закарпатські українці не передбачали совєтизації сателітних країн, в тому числі й Чехословаччини". Якраз навпаки! Карпатські українці дуже тонко відчували дух московського большевизму й передбачали розвиток подій по лінії поширення його впливів в Центральній Европі і в самій Чехословаччині. Для карпатських українців в той час залишалися дві можливості: або до Совєтської України або до Совєтської Чехословаччини. З вже поданих вище причин вони вибрали першу можливість. Тому й акт приєднання не слід розглядати під кутом ставлення української нації до большевизму, а тільки під кутом інтересів української соборної державности та стратегічної вартости, яку має цей край для України. Вважаємо, що буде найбільш правдоподібним, коли ствердимо, що саме почуття національної єдности українців по обох боках Карпат та бажання бути разом завжди, як рівно ж їх державно-політичні аспірації, були вирішальними в справі приєднання.

При цій нагоді доцільним буде вказати ще на один важливий момент, а саме переписку між Сталіном і Бенешем у справі Карпатської України. Коли Сталін наприкінці 1944 р. довідався, що чехословацький уряд в Лондоні голосно обговорює справу Карпатської України, він вислав 23 січня 1945 р. довірочного листа до д-ра Бенеша, в якому м. ін. писав: „Совєтський уряд не забороняє і не може заборонити населенню Подкарпатської України виявити свою національну волю. Це тим більше зрозуміле, як Ви самі мені сказали в Москві, що Ви приготовані відступити Подкарпатську Україну Совєтському Союзові. Як добре пригадуєте, в той час я не дав своєї згоди на це".

Д-р Бенеш листом з 28 січня 1945 р. відповів м. ін. так: „Запевняю Вас, Пане Голово, дуже категорично, що ані я особисто, ані чехословацький уряд ані на хвилину не припускаємо, що совєтський уряд має намір рішати справу Подкарпатської України односторонньо або має інтенції порушити договір між нашими двома державами... Як я і уряд посуджуємо це питання, воно ніколи не буде причиною до непорозуміння між нами". В кінці листа він пише: „Дозвольте мені, Пане Голово, заявити при цій нагоді, що нема іншої нації, яка цінила б більше, як нарід чехословацький, і нема іншої держави, яка б плекала сильніші почуття дійсної приязни до Совєтського Союзу, як це є в Чехословацькій республіці".

Перечитуючи хоч би тільки ці два важливі документи, не знаходимо того „насильства" над чехословацьким урядом, про яке стараються чехи в ЗДА так голосно говорити. В добі писання відповіді сидів ще д-р Бенеш із своїм урядом в Лондоні!

Карпатську Україну приєднано до УССР на основі договору між ЧСР і СССР з 29 червня 1945 р. Цей договір був ратифікований чехословацьким парляментом ще тоді, коли в ньому сиділи й нинішні лідери з Ради Вільної Чехословаччини. Є незаперечним фактом, що під час голосування в празькому парляменті над приєднанням Карпатської України до УССР, не було ані одного голосу проти, ба навіть ніхто не здержався від голосування. Ратифікація була затверджена президентом Бенешом та міністром закордонних справ Яном Масариком. Обмін ратифікаційними листенами відбувся в Празі 30 січня 1946 р. Тому, що, згідно з конституцією ЧСР, тільки ті міжнародні договори мають внутрішньо-правну силу, які є публіковані в офіційнім Збірнику Законів і Розпорядків, цей договір був публікований в згаданім Збірнику 21 жовтня 1946 р. під числом 186, наслідком чого має й внутрішньо-правну силу. В зв'язку з наведеним слід вказати також на заяву бувших членів уряду ЧСР, які входять до Ради Вільної Чехословаччини, що всі рішення й постанови чехословацького уряду в Празі, при-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Я БОЮСЯ ТЕБЕ ЗУСТРІТИ...

Я боюся тебе зустріти,
Подивитись в твоє лице,
Може й ти сивиною вкрита,
Я ж ніколи не вірив у це.

Я твій образ несу в уяві
З днів юнацьких і вечорів,
Коли руки твої смагляві
Біля серця у холод грів.

Коли снігу зірки іскристі,
Налетівши роями з хмар,
Заміталu у нашім місті
Одинокий старий ліхтар;

Нагулявшись у сніговіях,
У небеснім танку чуднім,
Розтавали в тебе на віях
І на комірі хутрянім...

Тільки гляну крізь час, крізь далі —
Ти стоїш... Сніг. Ліхтар. Вогні.
Підборіддя в пухнастій шалі,
Сміх в очах і уперте — ні!

То й живи в моїм серці такою,
Йди зі мною крізь сніг і сміх —
Своєвільною, злою, стрункою,
Найгарнішою від усіх.

ПЕТРО ДОРОШКО

СОЦІЯЛІСТИ І МОСКВА

Виступаючи із своєю промовою (офіційною, а не секретною, що її опубліковано закордоном) під час XX з'їзду комуністичної партії Совєтського Союзу, Нікіта Хрущов звернувся із закликом до соціялістичних партій в західньому світі „зробити все можливе для об'єднання спільних зусиль у боротьбі за шляхетну справу оборони миру і в інтересах працюючого народу". За цим закликом пішли й листи до окремих соціялістичних партій закордоном — французької, британської, американської та інших, в яких совєтські комуністи пропонували цілком конкретні заходи для взаємного зближення — такі, як обмін делеґаціями, встановлення постійних зв'язків і змагання до віднови спільних „народних фронтів" у боротьбі за „мирне" здійснення соціялізму у світі.

Хрущов і інші члени колективного комуністичного московського керівництва, формулюючи такий заклик, виходили з наївного переконання, що західніх соціялістів пощастить їм запрягти до свого воза так легко, як це повелося із деякими соціялістичними колами в окупованих совєтськими арміями країнах — Угорщині, Чехословаччині, Польщі, Східній Німеччині та ін., де вони різними методами і способами добилися того, що окремі соціял-демократичні провідники, а то й групи, рятуючи своє фізичне існування, пішли на безумовну й беззастережну співпрацю з комуністами. Пропаґуючи такий „спільний фронт", московська „Правда" почала заманювати до нього соціялістів перспективами... кар'єри, що її зробили в Польщі соціял-демократи Циранкевичі, а в Східній Німеччині — Гротеволі, які пішовши на колябораціонізм з комуністичними партіями і совєтським окупантом, досягли високих офіційних почестей.

Але саме цей нефортунний виступ „Правди", який пригадав західнім соціял-демократам факт знищення Москвою соціялістичних партій в країнах т. зв. народних демократій і потім різкий виступ Хрущова, який на інтерпеляцію британських лейбуристів в справі звільнення поув'язнюваних совєтами соціялістичних провідників, назвав соціялістів ворогами народу, зліквідованими вже в СССР, і заявив, що йому нічого невідомо про долю соціялістів у сателітних державах, — спричинилися у великій мірі до того, що західні соціялістичні партії відмовилися категорично від будь-якої співпраці з московськими комуністами. Совєтська пропозиція про співпрацю і совєтські меморандуми в цій справі до окремих соціялістичних партій були розглянені на нарадах соціялістичних партій Европи й Америки, які відбулися — одна 2-4 березня ц. р. в Цюріху у Швайцарії і друга 7 квітня ц. р. в Лондоні. Представники 47 західніх соціялістичних партій, присутні на лондонській нараді, вирішили хрущовську пропозицію відкинути і ні на які розмови з комуністичними партіями не йти. Водночас із цим провід Другого інтернаціоналу (соціялістичного) опублікував за підписом провідників соціялістичних партій відкритого листа до Хрущова і Булґаніна з вимогою позвільнювати з совєтських і сателітних в'язниць та концентраційних таборів усіх діячів соціялістичних партій і провідників професійних спілок. До листа долучено списки зліквідованих комуністичними режимами російських, жидівських, болгарських, чехословацьких, німецьких, угорських, латвійських, литовських, польських і румунських соціял-демократів та соціял-революціонерів (про українських, як звичайно, забули!).

На свого листа західні соціялісти, як і треба було сподіватись, відповіді не одержали. Замість того в совєтській пресі почалися гострі напади на соціялістичний інтернаціонал, як і на окремі соціялістичні партії. Як звичайно в таких випадках, совєтська преса лає соціялістів такими епітетами, як зрадники, запроданці капіталізму й американського імперіялізму, і так далі.

До подратування кремлівських можновладців спричинилося у великій мірі ще й те, що, замість створення народних фронтів, у деяких країнах почалися спроби консолідації соціялістичних партій. Наприклад, в Італії ліві соціялісти під проводом прихильного Москві П'єтра Ненні, президента т. зв. Світового Комітету Партизанів Миру і лавреата сталінської нагороди, почали переговори з... правими соціялістами під проводом Сараґата в справі об'єднання італійських соціялістичних партій. У зв'язку з цим варто пригадати, що Ненні, який останнім часом чимало прислужився Москві, підтримуючи італійських комуністів, не завжди був беззастережним прихильником комуністів. На 13-му пленумі Комінформу в 1933 році його осуджували за те, що він допоміг „фашизувати соціял-демократію".

Як би там не було, відійде Ненні від комуністів, чи далі буде їх підтримувати, певне тільки одне: із сподіваної хрущовської ідилії „народнофронтівської" співпраці з соціялістами нічого не вийшло. Це не значить, однак, що Москва залишить свої намагання добитися створення прихильних собі „фронтів" в країнах вільного світу.

Ольга Мак

ЛОБО

(Оповідання з бразилійського життя)

(3)

Так я сидів і розкошував, аж відчув, що в хаті робиться холодно. Я вийшов надвір і побачив, що небо вже розчистилось, повний місяць підбився геть-геть високо, і все віщувало на ранок мороз.

Випивши ще добрий келішок горілки, я ліг, старанно обтулився старою ковдрою і почав дрімати. Крізь сон уже пригадав собі стару ворожку, скаліченого песика, і по тому заснув.

Скільки я спав — не знаю, але збудився від упертого шкрябання в двері й голосного скимління. Хвилину прислухався, здивований і невдоволений, але шкрябання й вищання були такі вперті, що я мусів устати і відчинити двері. У місячному сяйві побачив на порозі песика, що трясся всім тілом і дивився на мене благальними, страдницькими очима.

— Ет-та, барбарідаде! — скрикнув я, сам не знаючи, чи з жалю, чи з досади. — І це ти доліз аж сюди, га? І не здох ще? І навіщо ти мені здався? Треба мені ще клопоту, скажи?..

Але пес не вмів нічого по-людськи сказати, тільки дивився й пищав.

Хоч-не-хоч, затягнув я його до хати, кинув біля печі старий мішок і поклав на нього свого гостя. При тому геть замазав собі руки кров'ю, що й далі спливала з його роздертого черева.

— Ех, ти, є?.. — сказав я заклопотано. — І що ж тепер?..

Потім подумав, що саме тепер чи не наймудріше буде дати йому щось їсти. Знайшов стару бляшанку, налив ще теплого молока і поставив так, щоб песикові було зручніше пити. Він зараз же жадібно захлептав, перериваючи це зайняття легеньким повискуванням з болю. Нарешті, задовольнивши голод та спрагу, облизався і подивився на мене з виразною вдячністю.

— Бом!*) — сказав я. — Коли тобі приємніше здихати тут — не бороню. Але не скавчи, бо я таки хочу спати.

З тими словами погасив свічку і ліг. Але не минуло й двох хвилин, як пес почав шамотатись і скигліти.

— Будь тихо! — крикнув я на цей раз сердито — і пес замовк. Але зараз же почав наново.

— Будь тихо! — крикнув я ще голосніше — і знову з тими самими вислідами.

*) „Бом!" — „Гаразд!", „Добре!"

Вже лихий по-справжньому, я встав і засвітив свічку з твердим наміром — викинути надокучливого гостя з хати. Але, побачивши його при світлі, стримався від розчулення: бідне сотворіння повзло з кухні до моєї кімнати на передніх лапах і кожного разу, підтягаючи задню частину тіла, зойкало з болю.

— Ет-та, барбарідаде! — зміг тільки сказати я і почухав у потилиці. — Що ж я тобі поможу, дурню ти нещасливий?.. Ну, ходи вже, ходи...

Я постелив мішок біля свого ліжка і переніс пса на нього.

— Лежи тихо і спи! — сказав так, як до людини, і дмухнув на свічку.

Пес уже не вищав, але неспокійно рухався. Я вистромив руку з-під ковдри, намацав його голову і полацив. При тому відразу відчув дотик гарячого і вогкого язика, що шукав моїх пальців. Дотик був такий виразний, що й словами годі було висловити більшу вдячність. Це мене дуже зворушило, і я вже не забирав руки, а поклав її песикові на голову, промовляючи:

— Спи вже, спи!..

Він згорнувся у клубочок і заспокоївся, тільки тремтів, тремтів, видно, перемагаючи великий біль.

І от, вірте чи ні, з його тіла через мою руку почало йти дивне тепло, що досягало мені аж до серця. Воно, звичайно, смішно, але так було справді. І я раптом відчув, що моєму серцеві довший час було дуже холодно, що воно заніміло, як збитий об камінь палець на нозі, що воно потребувало чогось... Чи я знаю, чого?.. Тепер те оніміння проходило і замість нього наступав живий, гарячий біль. Біль за чим?.. Хто міг знати?.. Але мені було якось так солодко і жаль, як от дитині, що її після кари пригорне до серця люблячa материна рука... І це все від того, що якийсь там приблудний песик з ніжною подякою облизав мені пальці!.. Смішно, ні?.. Сі, мої панове, всяке буває... А я тоді заснув тим міцним, радісним сном, яким спиться найчастіше в дитинстві...

Збудило мене сердите „врр-ав-ав!", за яким зараз же наступило болісне пищання. Я підвівся на ліжку і протер заспані очі: крізь щілини віконниці продиралися ясні промені морозного сонячного ранку. Мекали голодні кози і кудкудакали кури. А песик далі гарчав, гавкав і попискував з болю, нашорошивши свої гострі вушка.

— Чого ти, дурненький? — спитав я і в ту ж хвилину почув, що під фірткою хтось заплескав у долоні.

„Це вже хтось по помаранчі!" — подумав я з досадою і, розгрібши свою скудовчену чуприну та встромивши ноги в дерев'яні ходаки, пішов відчинити. Та яке ж було моє здивування, коли я, замість купців, побачив Елзіру. Стояла під фірткою у білій хустині, зеленому светері й сірій спідниці, взута в грубі шкіряні черевики поверх вовняних шкарпеток, свіжа, міцна і кругла, як головка крихкого каляфіору.

— Ти, Антоніо? — спитала вона якось збентежено і перелякано. — А я думала... Що то за кров он там?..

Елзіра показала позад себе рукою, де на вкритій інеєм траві виразно червонів кривавий слід.

— А-а, — це... — і я коротко оповів про свою вчорашню знахідку.

— Такий гарний пес!.. — сказав на кінець. — Ось зайди, подивишся... — і мало не вдарив сам себе по устах; згодьтеся, що коли нестарий ще самотній мужчина запрошує увійти до своєї хати молоду жінку — це принаймеще нахабство, і кожна жінка має право в такому випадку обуритися і наговорити дурниць.

Та Елзіра, ота цнотлива й тверда Елзіра, робила завжди так, як хотіла, і зовсім не зважала на людські забобони. І тепер вона відчинила фіртку і зійшла на сходи, хоч при тому й сказала:

— Мені ніколи. Я коня шукаю. Десь пішов — дідько знає куди, а мені треба дрова до міста везти...

Сміливо переступила поріг, увійшла до хати і зараз же взялася оглядати песика.

— Бідненький! — скрикнула зі щирим жалем, побачивши його закривавлений живіт. — Глянь, у нього всі нутрощі випадають!.. Ану, дай но голку і нитку — зараз ми його зашиємо...

— Що ти, Елзіро?! — злякався я. — Зашити? Я не вмію...

— Ти нічого не вмієш! Кажу, давай голку і нитку! — нетерпляче повторила вона. Як же його — лишити отак згинути? Гріх був би... Скоро, скоро, Антоніо, я спішуся!..

Юліян Бескид

ІЗ ШОЛОМІВ ВОДУ ПИЛИ...

Із циклу: МОЇ ПРИЯТЕЛІ РИБАЛКИ

Не було б ніколи досконалої освіти, якби людина не мала бажання поглиблювати свого знання, перевіряти та розмотувати всякі сумнівні проблеми. Адже зовсім правильно сказано, що всякий сумнів — це стежка до равди.

Нічого теж у тому дивного немає, що, не питаючись нічийого дозволу, отак собі, як наша народна мудрість мовить — піди до голови по розум, а чого не знаєш, питайся розумних людей. І дорогу знайдеш, а вже ж усі шляхи ведуть до Риму. Проте, між усіми людьми світу існує споріднення і скрізь є добрі й благородні люди, так мусять теж існувати менше добрі або й зовсім лихі люди.

Ніякою новиною не було для для мене, ще в тому часі, як наша стара Европа отріпалася з пилу руїни зараз же після першої світової війни, хоч би з зав'язаними очима перевести на той бік Карпат наших колишніх вояків, учасників Визвольних Змагань. Були тижні, коли майже під кожний вечір з'являлися громадою або одинцем якісь люди під вікнами приходства мого діда, сл. п. о. Антона Бескида в селі Тарнавка та я або декотрий з моїх молодших братів переводили ми цих українських лицарів на Карпатську Україну.

Треба було не одному ще тоді бачити, як вони, ці борці, прощаючись з Рідною Землею, цілували її, припавши широкими лицарськими грудьми до порепаної землі, і жадібно брали грудку з тої скиби й з поспіхом ховали за пазухою. — Як вони гаряче кохали цю святу, батьківську землю, що за неї кров свою проливали.

Переходи на Закарпаття пильно сторожила вже під тодішню пору польська поліція. Але ті поліцаї прийшли сюди з своїх міст і хіба стільки знали про кордони, що вовк про зорі. В заклад ми ставали, пасучи коні на прикордонних полонинах, і не було випадку, розуміється, коли ми хотіли або коли треба було, тих сторожителів пошити в дурні, заманити в гущу і, наслідуючи виття вовків, нагнати такого страху на тих „граничарів", що вони чоботи губили, тікаючи до своїх станиць.

Але ця моя туга що раз більша ставала. Вона ще з тих часів, коли я днями й ночами вглиблювався в Гомера, бушував по всіх скринях за старими книжками, коли ще мій дідусь був гімназистом. Про тих дивних людей, Аристотеля, Сократа, Фідія, Архимеда та про сотні героїв, що здобували Трою, падали в Термопілях, завойовували ввесь існуючий світ.

— Які ж ці люди? Що так високо поставило їх генія? Звідкіля ця безсмертна лицарськість, хоробрість та взагалі ціла від основ їх культура, мистецтво...

* *

Виходиться з хати на прохід і не думається, що далі. Так не думаючи про те, що людина потребує до життя, крім праці, їжі, спочинку тощо, пішов я з хати на гору, горою до лісу, й, коли почало благословитися на білий день, перед моїми очима розстелилось у пишній ранковій панорамі містечко Межилаборці.

Два тижні носячи цеглу на будову, назбирав я в своїй калитці величеньку суму корон і з тими грішми поманджав далі на південь. Уздовж річки Тиси аж до Нірешгази. Тут я у себе в хаті, люди з моєї тіснішої батьківщини в давнині тут поселилися і напрочуд гарно зберегли всю свою з хати народну культуру, обряди й „бесіду" з питомим собі „лем кус", або літературно — лише трошки.

До міста Атени гнало мене, як на крилах. Зовсім мені приємно признатися, що до тої пори, крім міста Сянока, не бачив я ще жадного великого міста, хоч на карті світу потрапив пальцем тицьнути, де лежать Броди або Новий Санч, а навіть знав що таке Гонолулу. І пам'ятаю, що зовсім не зробило на мене спеціяльного враження, коли я, приїхавши до Канади, побачив живий водоспад у Ніяґарі. Такий самий був на картині в підручнику географії в третій гімназійній клясі. Але те було вже в тій половині нашого сторіччя, і електрикою ще не світили.

— Віднайти красу людини та вівіковічнити — оте, що Атени зробили.

У Термопілях напам'ять вивчав я з таблиці „Мандрівнику, скажи" й т. д. і, мов висортовуючи в багатій шкатулці свої скарби, лежав я на сонці Пелопонезу довгими годинами, переживав вивчене з Одисеї напам'ять, скандував Гомера першу й будьяку чергову книгу, сидів на звалищах Акрополю, і деколи мені снилося, що те все живе, нам усім сучасне й дороге.

Але цього духом великого чоловіка випадково зустрів я над морем у Піреї. Він вертався човном до заливу, і від плюскоту його весел збудився я з задуми. Було щось питоме в рухах тої людини, що нагадувало мені когось, і ніяк не міг я збагнути, яка сила зв'язує мене з першого моменту з тим моряком і рибалкою.

— Бігме й сіті він так само м'яко розстелює, якби глибоко при тому молився. — Ловля дуже багата, тож він бере пестливо і велику рибу на руки, як малу дитину при грудях, і легко кладе у великі кошелі. Мені теж не треба казати, як якорі кидати, як з човна воду вичерпати та як розширяти довгою жердкою важкі від олива сіті.

Ця людина, рибалка з Пірею, Андромед, якби так промовив одне-однісіньке слово в моїй матірній мові, я присягнув би, що мій незабутній приятель і друг Семко Деркач із мертвих воскрес. (Той праведник помер у рік, коли я здав матуру, і з тої нагоди, крім того, що йому першому дав я до рук мій перший диплом, удвох сиділи ми в човні, рівно плинули з легкою струєю і мільйони, мільйони питань Семен мені ставив, наче хотів би за один раз і одним душком випити все знання, що його дає пильна наука впродовж восьми літ у гімназійній лавці).

Той, майже до бронзу осмалений від сонця рибалка, Андромед, возив мене своїм вітрильником по своєму Егейському морі й всі скарби розкривав. Знав він життя кожної найдрібнішої черепахи, які манила вживати навесні, в середині літа, під осінь на велику рибу й на маленькі золоті риби— такі манюсенькі, як сардинки. І мені мовив:

— А повсяк час, хто Бога зберігає в своєму серці ,той найбагатший багач.

Станули ми далеко та заякорили серед моря човен і берегів зовсім не видко. Важке оливо тягне сіті під воду, а грубі коркові колодки придержують верхнє рам'я сітки врівень з дзеркалом моря.

Пахне оливковими гаями, ані хмаринки нема на високому небі, і це небо таке, як перші на Україні весняні фіялки. Глибоке, ласкаве неосліплююче, що очам спокійно; якби з добрим далековидом напевно можна б живу Африку побачити.

Ходили ми ще з Андромедом до церкви в місті — порті Пірей. В одній з церков того міста є ікона Матері Божої зовсім така, як наша Пречиста Старосамбірська.

— Вона піклується рибалками, — шепотом пояснив мені Андромед, — якби захопила їх буря серед моря, Вона до берега їх приведе.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Перша зустріч УГА — УТГІ

В днях 1—2 вересня в репрезентаційних залях Товариства Українських Інженерів в Америці — в Ню Йорку на 5-й Евеню — відбулася перша товариська зустріч абсольвентів і студентів Української Господарської Академії і Українського Технічно - Господарського Інституту в Подєбрадах. В зустрічі прийняло участь 59 абсольвентів і кол. студентів та понад 30 осіб членів їх родин та колишніх професорів.

Сходини о 1-й годині по полудні в суботу 1 вересня відкрив короткою промовою голова ініціятивної групи інж. П. Шох і на його пропозицію присутні вставанням з місць і хвилиною мовчанки вшанували світлу пам'ять всіх померлих фундаторів, професорів, абсольвентів і студентів УГА—УТГІ, а також світлу пам'ять першого Президента Чехословацької Республіки Т. Г. Масарика, що так доброзичливо ставився до діяльности Української Господарської Академії в Подєбрадах.

Від імені господаря помешкання — Товариства Українських Інженерів в Америці — присутніх привітав його голова інж. Р. Волчук і просив всіх почувати себе в льокалю Т-ва, як вдома.

По обранню Президії, до якої увійшли кол. студенти обох шкіл — В. Сімчишів, Д. Гурин, Е. Захарчук, С. Зеркаль, М. Ільків та пізніше М. Вовкодав, були прочитані численні привітання від професорів і абсольвентів, що не могли прийняти участи в зустрічі і розсіяні по цілому світові. Прийшло привітання навіть з далекої Австралії. Письмові привітання надіслали УТГІ в Мюнхені, та УТІ в Ню Йорку.

Ділову частину розпочато вислуханням реферату колишнього незмінного секретаря по студентських справах обох шкіл О. Козловського про „Відзначення ювілейних дат УГА—УТГІ в 1957 р." На пропозицію референта прийнято заклик до всіх абсольвентів і студентів УГА—УТГІ про вчасну підготовку і достойне вшанування дат — 16 травня 1922 (заснування Академії) і 20 липня 1932 (заснування УТГІ) в наступному 1957 році.

Після реферату абсольвента Академії інж. П. Шоха було обрано сталий Контактний Комітет з 5 осіб, який має подбати про реалізацію всіх внесків та побажань, висловлених учасниками зустрічі.

В неділю 2 вересня о 11 год. в церкві Св. Володимира на 14-й вулиці відбулася панахида по всіх померлих фундаторах, професорах абсольвентах і студентах УГА—УТГІ.

Ділові й організаційні точки зустрічі перепліталися товариськими розмовами, перекусками, вечорницями та спільним обідом в Народному Домі. Помітне враження не тільки на присутніх членів зустрічі, але й на принагідних відвідувачів Народного Дому викликало виконання народних пісень під час обіду, зокрема, коли присутні, повставши з місць, з великим почуттям проспівали „Владико неба і землі"... з опери „Запорожець за Дунаєм", при чому сольовий спів знаменито виконав колишній член капелі Кошиця п. Татарів, брат абсольвента Академії інж. Леоніда Татарова.

На „вечорницях" учасники зустрічі співали веселі студентські пісні й пародії з Подєбрад, як наприклад, вже ширше знаний гимн подєбрадських студентів „Хай же крутиться земля, цілий світ нам хата"...

Незабутнє враження викликала передостання точка зустрічі — „Спогади". Учасниками було згадано основоположника Академії — М. Ю. Шаповала, II Ректорів — І. О. Шовгенова, В. Ю. Іваницького і С. П. Тимошенка, та багатьох професорів і колишніх студентів.

Сходини закінчилися в пізніх годинах 2 вересня відспіванням національного гимну. Післано привітання одному з найстарших професорів Академії — інж. О. М. Коваленкові в Женеві і Ректорові УТГІ проф. д-рові П. Савицькому в Мюнхен.

Під враженням мило проведених двох днів, учасники товариської зустрічі сердечно розлучилися з побажанням повторення такої вдалої імпрези в наступному 1957 році.

О. К.

Шикаго, Ілл.

День Українського Народного Союзу.

Кожна організація, світська чи церковна, уряджує час до часу якісь імпрези, щоби тим показати громадянству свою працю, а рівночасно перевірити, як ставиться громадянство до даної організації. Влаштовування таких імпрез має для організації велике значення, бо при таких зустрічах членство більше зживається між собою, воно відчуває, що їх лучить якась спільна ідея, а сама Управа даного товариства, якщо бачить багато членів на своїй імпрезі, є певна, що вона працює добре і правильно.

Таку імпрезу влаштував цього року Заряд Домів Укр. Нар. Союзу в дні 15 липня, в городі св. Николая. „День Українського Народного Союзу" — це вже традиційна назва таких імпрез. Кілька тижнів перед Союзовим Днем сходилися представники Відділів УНС, щоби уложити програму так, щоби було гідне Союзового дня. А в сам день вже від 5 годин ранку перед домом УНС рух, авто за автом заїжджає, а члени навантажують усе потрібне на цей день. Для тих, які ще не вспіли купити авта, заряд подбав про автобус, який забирав гостей на площу. Далеко від площі ви вже чуєте рух і гамір. Перед в'їздом на площу бачите великий напис, яким вітає Заряд всіх прибуваючих. При вході бачите наших пань, які кожному прибуваючому причіплюють відзнаку УНС. Площа показується замала, щоби помістити всі авта, а треба їх всіх десь примістити і це все на голові має інж. Ґоляш. Посуваємось далі в сам центр забави. На естраді бачите старого і заслуженого Союзовця, п. Пилипа Васильовського, який при помочі меґафону вітає надходячих гостей. За ним на естраді розставлені гарні речі, які є призначені на нагороди: телевізійний апарат, товстер, електричний холодільник та багато інших цінних речей. Між тими речами бачимо і дві чаші, які уфундував Головний Уряд УНС для переможця у відбиванці. В павільйоні під звуки оркестри весело забавляється молодь, а старші деінде шукають прохолоди й розваги. Цілим господарем бари був п. Дутчак, а при касі п. Зборик і п. Василь Семків. Одначе таки найбільше праці мають пані, які під керівництвом п. Штим не можуть дати собі ради з обслуговуванням гостей. На вільній площі бачимо молодь, яка грає відбиванку. Там знову наш знаний громадянин, голова Ліґи Амер. Українського Походження, п. Іван Дужанський, уряджує з наймолодшими союзовцями гри і забави, а переможцям дає грошові нагороди. Найбільше одначе руху має молодь, бо йде великий змаг за вибір королевої. Розуміється, що при цьому найбільше клопоту має п. Івасютин, під зарядом якого є книжечки на вибір королеви.

Належить при цьому згадати, що за відзнаки відвічав п. Коцелко Ст., а за продаж води содової п. Максимів Василь. Зближається кульмінаційна точка Союзового дня, а саме вибір королеви і роздача нагород. Королевою дня обрано п. Марію Яцків, членкиню Укр. Нар. Союзу і членство СУМА ім. Павлушкова.

І не зчувся чоловік, як вже починає бути темно надворі і треба їхати домів. Цьогорічний Союзовий День був дуже удалий і приявних на ньому було багато. Одначе належить згадати, що були й такі з наших людей, які не уважали за відповідне взяти участь в тому дні. Керівником цілого дня був п. Тарас Шпікула, головний радний УНС, а пані Марія Шпікула немало вложила праці при виборі королеви. Усім тим, які працею чи добрим словом допомогли до успіху Союзового Дня, належиться щира подяка.

Пресовий Реф. Заряду Домів Укр. Нар. Союзу.

Лорейн, Огайо

Новий Відділ ООЧСУ

Гурт людей прихильних ідеям Визвольного Фронту з місцевости Лорейн, Огайо, коло Клівленду, скликав до словінської залі 8-го вересня 1956 р. сходини в цілі заснування Відділу Організації Оборони Чотирьох Свобід України, Інк.

Збори, на які прибули представники Гол. Управи ООЧСУ: орг. реф. мґр. В. Боровик та член Контр. Комісії ГУ ООЧСУ д-р О. Соколишин, відкрив Михайло Турій, який привітав присутніх та гостей, зокрема голову сусіднього Відділу ООЧСУ з Клівленду, Іллю Вільшанецького, та яких попрошено до Президії. Керував Зборами мґр. В. Боровик, а на секретаря запрошено п. Пастернака Юрія. Ініціятор Зборів Турій, подаючи причини, чому від років ідея заснування Відділу ООЧСУ так протягалася, згадав працю громадян прихильників ідеям Визвольного Фронту, які жертвенно й віддано працюють в інших українських громадських організаціях Лорейн, зокрема у Філії УКК та Т-ві Будови Українського Народного Дому, та їх успіхи будуть більші, коли вони будуть працювати там від Відділу ООЧСУ, який має свою суспільно - громадську й політичну програму: оперту на американській демократії Чотирьох Свобід та на визвольній концепції Воюючої України: ОУН, УПА, УГВР. Орг. реф. ГУ ООЧСУ мґр. В. Боровик дав вичерпний реферат про цілі та завдання ООЧСУ, д-р О. Соколишин вказав на провідну ролю ООЧСУ в суспільно громадській роботі організацій Визвольного Фронту в ЗДА та про участь ООЧСУ в формуванню визвольної політики УККА, єдиної політичної репрезентації українців у вільному світі. Зборам передано привіт голови ООЧСУ проф. І. Вовчука. Голова Відділу Клівленд привітав особливо новий Відділ і зобов'язався помогти. Після запитів і дискусії на внесок Безґадського прийнято рішення створити в Лорейні Відділ ООЧСУ, після чого орг. реф. мґр. Боровик з'ясував і пояснив той пункт статуту, де передбачається, що можна відділ створити, коли на залі є не менш 12 людей, та права й обов'язки членів. На руки Боровика, який провадив зборами вплинули дві листи кандидатів на управу, внаслідок чого понад двадцять членів обрали слідуючу управу новоствореного Відділу ООЧСУ в Лорейні, Огайо: Пантерпак Григорій — голова, Турій Михайло — заст. голови, Кушнір Євген — секретар, Черкас Григорій — касир Курдіяка Дмитро — культ. осв. реф., Дирів Гриць та Оринчак Петро — члени. Контр. Ком.: Данилейко Вол., Безґадський В. та Цікало Вас.

Вкладка устійнена на 1 дол. після підписання заяв та відспівання „Ще не вмерла" закрито збори.

Д-р О. Соколевич

Бристол, Па.

II-гий З'їзд Лужечан.

26-го серпня ц. р. відбувся у Бристолі, Па., в домі Павла і Юстини Головчак II-гий річний з'їзд Лужечан, іміґрантів із Лужка Горішнього Старосамбірського повіту. У з'їзді цьому взяло участь коло 60 осіб, що з них деякі прибули з далеких стейтів щоб спільно згадати рідну землю. Під час з'їзду переведено збірку, що з неї призначено $25 на УНФонд, $25 на Укр. Скитальців в Европі та $25 на місцеву гр.-кат. парохію.

Я. Т.

Дітройт, Міш.

Українці на Господарській Виставці.

Як кожного року, так і цього відбулася в днях 9—17 серпня Стейтова Господарська Виставка в Дітройті. Представники кожної ділянки стейтового життя стараються виставити свої здобутки, яким приглядається щороку приблизно один мільйон людей. Найбільше місця присвячено сільсько - господарському відділові, на якому є заступлені найрізнородніші продукти. За нею слідує ділянка промислових виробів, де можна побачити найновіші типи автомобілів, знаряддя, іграшки, тощо. Відбуваються там різні перегони, театри дають вистави, для дітей відбуваються гри і т. п.

Для українців Дітройту найважнішою подією на цій виставці є попис національних груп в танці, музиці і співі. В цьому році ця програма відбулася в неділю 17 серпня в год. 2.30. На великому стадіоні, поміж 22-ма різними прапорами, вільно повівав і наш український державний прапор і прапор СУМА „Київ", Дітройт—Захід.

По черзі виступали зі своїми танцями еспанці, німецька молодь із своєю оркестрою, поляки зі своїми народними танками. За польською групою виступила українська. Перед виступом спікер Гаролд Арнолді сказав кілька гарних слів про нашу групу, яка репрезентує СУМА — „Київ" під проводом балет-майстра пана Михайла Терлецького та Івана Терлецького, як голови Осередка. Під гучними оплесками коло двох тисяч глядачів, наша група відтанцювала 6 танків: Гопак, Гони-вітер, Запорожець і Козачок — виконували старші сумівці і сумівки; „Журавель" і „Метелицю" виконали юні сумівки і сумівці. Опісля дуже гарно відтанцювали „Гуцулку" панна Иоанна Драґінда і пані А. МекФеден. Наша група, як ствердив директор програми пан Клейтон Мелін, була одною з найкращих.

При цьому слід згадати про недавні влучні виступи згаданої танцювальної групи в телевізійній програмі, що її влаштував університет Вейн, трохи пізніше виступ в Інтернаціональному Дні Пісні, Музики і Танку, що його влаштував той сам університет.

Так наші сумівці своєю наполегливою працею в пісні і танку здобувають собі і цілій українській громаді добрих приятелів.

Михайло Калинич.

СКІЛЬКИ МОЛОДІ З УКРАЇНИ ВИВЕЗЕНО НА ДОНБАС?

24-го серпня закінчився в Києві пленум ЦК комсомолу України, на якому обговорювано зокрема питання „поліпшення виховної праці серед школярів" та праці комсомольських організацій України у „відбиранні й спрямовуванні молоді на роботу у вугільній промисловості Донбасу". В першому питанні доповідала Балясна, а в другому — Дрозденко. Останній заявив, що комсомольські організації республіки одержали коло 60,000 „заяв молодих патріотів з проханням дати їм можливість працювати на Донбасі". Вже виїхало на Донбас понад 40,000 хлопців і дівчат, одержавши „комсомольські путьовки".

Похорон Архиєпископа Кир Василя Ладики у Вінніпеґу

Сумна вістка про несподівану смерть Архиєпископа Кир Василія Володимира Ладики, ЧСВВ, почала стягати до Вінніпеґу десятки священиків та тисячі вірних. Тлінні останки Архипастиря споваджено до катедри св. Володимира і Ольги в понеділок 3-го вересня і тут о годині 8 вечора Преосв. Кир Максим Германюк, Апостольський Адміністратор Вінніпезького Екзархату відслужив Панахиду в асисті дванадцяти священиків. 4 вересня відправилися Служби Божі, а вечером Панахида в приявності тисячі вірних. В середу рано Службу Божу відправив Преосв. Кир Максим Германюк, а Василіянський Похорон служили чотири єпископи: Кир Ніль з Едмонтону, Кир Ісидор з Торонта, Кир Андрей зі Саскатуну та Кир Максим із Вінніпеґу в асисті коло 50 священиків. Приявних людей було понад тисячу.

В четвер 6 вересня 1956 року катедра переповнена була так, що частина вірних мусіла стояти на вулиці. До Заупокійної Архиєрейської Служби Божої станули три єпископи: Кир Ніль Саварин, ЧСВВ з Едмонтону, Кир Ісидор Борецький з Торонта та Кир Андрей Роборецький зі Саскатуну. Головним впорядчиком був о. П. Даревич з Вінніпеґу. В солеї сиділи Кир Амвросій Сенишин, ЧСВВ, Екзарх із Стемфорду, ЗДА; Кир Максим з Вінніпеґу та 8 архиєпископів та єпископів римо-католиків (англійці і французи). Приявні були монсіньйори і ябати та представники монаших чинів. Всіх священиків було 150, Сестер Служебниць 45, а Сестер Християнської Любови — 5. Почесну сторожу тримали Лицарі Колюмба. Були приявні представники майже всіх українських організацій.

Проповідь виголосив Преосв. Кир Ісидор Борецький з Торонта, представляючи світлі картини з трудящого життя ревного Архипастиря Кир Василія. Кир Ісидор сказав: ... „Пребагата в підземні скарби дрогобицька земля видала 1884 р. одного з кращих синів Галицької України, Володимира Ладику. Ще юнаком він вступає до монастиря ОО. Василіян. Прибувши до Канади, стає ревним місіонарем, а від 1929 року єпископом для всієї українсько-католицької Канади. Немає слів, щоб описати всі труди, що їх переніс цей Божий муж впродовж чверть століття на владичому престолі. Він великий почитатель Божої Матері. Кожного дня молився на вервиці і з вервицею в руках помер. Терпів, як праведний Иов. Його останньою волею було спочити „серед канадійського степу між чернечою братією на цвинтарі оо. Василіян".

Проповідь англійською мовою виголосив французький Архиєпископ Кир Маврикій Буду зі Ст. Боніфас. Прощальне слово в імени всіх священиків виголосив о. прелат д-р В. Кушнір, парох катедри св. Володимира і Ольги у Вінніпеґу.

До „Послідного цілування" приступило коло дві тисячі вірних. Довга валка автомобілів із священиками, представниками організацій та вірними відпровадила тіло Архиєпископа на цвинтар Пресвятої Родини у Вінніпеґу.

Надійшли численні кондоленційні телеграми: від кардинала Тіссерана і від Архиєпископа Кир Івана Бучка з Риму. Від Апостольського Нунція з Оттави та від Примаса католицької Церкви в Канаді, від канадійських кардиналів Лježe з Монтреалу та Кардинала МекҐвіґена з Торонта. Телеграми прийшли від всіх католицьких єпископів Канади, які не були особисто на похороні. Прислали телеграми наші єпископи з ЗДА. Від представників уряду прийшла телеграма від прем'єра Канади Ст. Лорана та лідера опозиції Джорджа Дрю. Телеграму прислала Президія Комітету Українців Канади (КУК) та всі головніші українські організації та установи з Канади та з Америки і Европи.

Головніші церемонії похорону передані були в п'ятницю 7-го вересня на телевізії. Згадку про смерть Архиєпископа помістила зі знимкою вся українська преса без різниці на релігійні чи політичні переконання.

ПРИЄДНАННЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ДО УССР

(Закінчення зі стор. 2-ої)

йняті до лютого 1948 р., були свобідним та демократичним виявом волі уряду й населення. Якщо додамо, що окупація ЧСР совєтською армією скінчилася 31 грудня 1945 року, то й акт приєднання Карпатської України до УССР був свобідним виявом волі уряду й населення ЧСР.

І самі творці Чехословаччини уважали Карпатську Україну тільки за дочасну територію власної держави. Тому, що таке твердження знаходило постійне заперечення збоку чехів, вкажемо на статтю д-ра Е. Бенеша „Повоєнна Чехословаччина" в журналі „Форейн Ефейрс" за 1946 р., в якій він пише: „. . . . ще від 1918 р. він (Бенеш) і президент Масарик уважали Чехословаччину за опікуна Рутенії і були охочі зректися цього опікунства, коли український нарід стане національно об'єднаним".

Отже, зовсім ясно, що, в світлі наведених чеських документів, чехи не мають тепер ні правних, ані моральних підстав для своїх домагань відносно Карпатської України. А якщо такі домагання сьогодні висувають, то тільки з ціллю протиправного захоплення чужої території.

Українська земля належить Українській державі.

13-річний хлопець керував годину літаком, хоч не вчився цієї штуки

Меєтік, Лонг Айленд, Н. Й. 13-річний хлопець Едді Кейтс і 11-річний його товариш Рой Броссо вийшли зі школи та пішли на летовище, де всіли до двоособового літака, якого ніхто не пильнував, та злетіли вгору і впродовж години літали понад кількома місцевостями, і між іншим і понад своїми хатами, та, пролетівши 130 миль, без найменшого випадку преземлилися на летовищі. Про їхню пригоду був би ніхто не довідався, але поліцист побачив, що приземлюється літак, в якому не видко було пілота, бо малих хлопців не можна було завважити в сидженні. Коли поліцист прибіг до літака, побачив, що з нього висідають два хлопці ,які розповіли про те, як вони керували літаком. — 11-річний Рой сказав, що він літав літаком із власником цього літака Едом Кілоскі і приглядався ,як той пілотував. Коли вони обидва всіли до літака, і мотор не був замкнений, натиснули на відповідні місця і машина злетіла вгору. Пізніше, натискаючи на відкповідне приладдя, щасливо приземлилися. Малих летунів-самозванців віддали в опіку їхніх батьків, а пізніше їхню справу мають передати судові для малолітніх. Але малолітні летуни цим не журяться бо вони стали „героями" не тільки для своїх товаришів в школі, але й між всіми хлопцями в цій країні і у всьому світі.

І сенатор Кіфовер хоче діставати секретні звіти про закордонну політику

Сарасота, Флорида. — Демократичний кандидат на віце-президента сенатор Естес Кіфовер заявив на пресовій конференції, що з усіх кандидатів на президента і віце-президента тільки він єдиний не дістає секретних звітів Центральної Розвідчої Аґенції про закордонну політику ЗДА. Сенатор твердив, що він знаходиться в гіршому становищі як віце-президент Ричард М. Ніксон, бо не знає дійсного стану закордонної політики і внаслідок цього не може справедливо оцінювати урядових потягнень в закордонній політиці, головним чином в суезькій кризі, про яку мусить говорити в своїй виборчій кампанії. Кіфовер заявив, що демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон дістає такі звіти, але відмовився їх давати йому, бо він їх дістає „виключно для себе". Сенатор висловив надію, що президент Айзенгавер дозволить, щоб Центральна Розвідча Аґенція пересилала і йому ці звіти щотижня, подібно, як їх дістає Стівенсон і віце-президент Ніксон.

Республіканці видали брошуру про те, як Стівенсон і Кіфовер себе взаємно плюгавили

Вашингтон. — Республіканський Крайовий Комітет видав 8-сторінкову брошурку, в якій зібрав власні слова Стівенсона і Кіфовера, якими вони себе взаємно опльовували під час правиборчої кампанії. Голова цього Комітету Ліонард В. Голл написав на вступу, що до цієї вільної характеристики обох демократичних кандидатів не треба нічого додавати, бо вона правдива і щира. Цією книжечкою послуговуватимуться республіканці під час виборчої кампанії, заявляючи, що демократи Стівенсон і Кіфовер себе добре знають і дали собі правдиву характеристику. — Стівенсон говорив про сен. Кіфовера: „Він послуговується зловживанням і обманом... Ніхто з його колеґ-сенаторів не підтримує його кандидатури... Керівник його виборчої кампанії зводить цю кампанію до найнижчого рівня лайки і особистих образ". Колишній президент Геррі С. Труман казав про Кіфовера: „Я хотів би бачити, щоб він програв. Я волів би кожного іншого кандидата, як Кіфовера". Труман говорив про Стівенсона: „Він є завеликий невдаха, щоб міг виграти вибори. Стівенсон не переможе ні в одному стейті більше, як це було в 1952 році". Кіфовер говорив про Стівенсона: — „Хто не був добрий на те, щоб перемогти в 1952 році, той не є добрий для перемоги в 1956 р." Тепер і Стівенсон і Кіфовер вихвалюють себе взаємно, і їх обох хвалить Труман.

Венесуеля пропонує 33,000,000 для розвитку латинських держав Америки

Вашингтон. — Венесуельський уряд урядово запропонував дати 33,000,000 долярів для розвитку американських латинських держав, якщо й інші члени Організації Американських Держав погодяться дати на цю саму ціль 3.75 відсотка своїх бюджетів (33 мільйони долярів — це 3.75% венесуельського бюджету). Венесуельський міністер закордонних справ Хозе Льоретто Арісменді заявив, що форма співпраці буде обговорена представниками тих держав, які приступлять до цього спільного фонду. Господарські кола заявляють, що багата на нафту Венесуеля може легко дати 3.75 відсотка свого бюджету, але інші, бідніші американські латинські держави, не змогли б цього зробити. Коли б ЗДА дали свою згоду на венесуельську пропозицію, то вони бусіли б дати поважну суму — більш як 2,000,000,000 долярів. Генеральний секретар Організації Американських Держав — д-р Хозе А. Мора заявив, що здійснення цієї пропозиції причинилося б до близької економічної співпраці між американськими державами, як цього домагалася Конференція Президентів Американських Держав в Панамі. На цій конференції вирішили створити окрему комісію, перше засідання якої відбудеться 17-го вересня ц. р.

В Коста Ріка відкрито великі нафтові родовища

Ню Йорк. — Велика американська нафтова компанія Юніон Ойл Компані оф Каліфорнія подала до відома, що вона почне незабаром добування нафтової ропи на відкритих нею полях в середньо-американській республіці Коста Ріка. Покликаний цією компанією геологічний експерт Джордж Ундервуд, оглянувши ці нові поля, ствердив, що вони стануть однією із більших нафтових областей в західній півкулі. Розташовані ці нові нафтові родовища на території республіки Коста Ріка, яких 70 миль від великих нафтових піль в Панамі і в'яжуться вони своєю геологічною побудовою з нафтовими родовищами не тільки в Панамі, але теж в Східньому Тексасі. В господарських колах передбачають, що вже найближчим часом американські нафтові компанії почнуть добування нафти на нововідкритих нафтових полях в Коста Ріка.

Короткі Вісті

● **В Англії** перевіряють зір 15,000 залізничників. Оптометрична комісія об'їздить всі залізничні лінії і стації у спеціяльному вагоні, де устаткована лікарська лябораторія і де живуть лікарі та медичний персонал.

● **Ізраїльські вояки**, які — в порядку „відплатної акції" — вчинили минулого тижня напад у прикордонній смузі Йорданії і вбили 19 арабів, відходячи на ізраїльську територію висадили в повітря і спалили шкільний будинок, споруджений з фондів американської допомогової місії. Йорданський король Гуссейн закликав амбасадорів ЗДА, Англії та Франції і розповів їм докладно про цей напад жидівських вояків.

● **На Кипрі** підпільна грецька організація висадила в повітря будинок, що мав бути готовий на 1 жовтня ц. р., як резиденція англійського команданта збройних сил на Середньому Сході, генерала Чарлза Кітлея. Будинок стояв в романтичній околиці над Середземним морем. Якраз, коли робітники відпочивали в обідню пору, настав вибух, який спричинив велику пожежу. Врятовано тільки частину дому. Шкода на $40,000.

● **Комуно-китайський уряд** звернувся до націонал-китайських спортовців на Формозі із закликом приїхати до комуністичного Китаю і скласти з комуністичними спортовцями спільну репрезентаційну спортову дружину, яка виїхала б на Олімпійські ігрища до Австралії. Комуністи нічого не кажуть про право спортовців вернутись потім на Формозу. Національні китайці - спортовці відкинули пропозицію комуністів, передбачаючи, що коли б навіть їх випустили, то комуністи використали б „співпрацю" з ними для своєї пропаґанди.

● **Анатоль Еріксон**, шведський робітник-фаховець радарних приладів, якого судитимуть в Швеції за шпигунську роботу на користь СССР, яку він провадив останніх 20 років, признався до вини, але як причину шпигунства подав шантаж збоку Москви: в Ленінграді живуть по нинішній день батьки Еріксона ,що їх большевики вважають „закладниками" взаміну за шпигунські послуги їх сина.

● **Д-р Нахум Ґольдман**, президент сіоністичної організації, заявив, що мабуть удасться переселити до Ізраїлю всіх жидів, які схочуть виїхати з Марокко. Султан Мохаммед V запевнив жидів, що вони — рівноправні громадяни, проте вони бояться нової хвилі мусульманського антисемітизму, особливо на випадок нової війни між Ізраїлем і арабами.

● **Два інженери, фахівці** іриґаційних робіт, Йошуа Горовіц з Америки й Герберт Марк з Ізраїлю, впали жертвою несподіваної атаки сирійців, коли робили поміри у віддалі твох кілометрів від кордону Сирії. Знайдено подіравлене кулями їх авто й понищені мірничі прилади. Сліди вказують, що їх — живими чи мертвими — напасники забрали до Сирії.

● **Грецька королівська пара**, король Павло і королева Фредерика, прибули до Західньої Німеччини з офіційними відвідинами. Вони ревізитують західньо - німецького президента проф. Гойсса, який був у Греції з офіційними відвідинами у травні ц. р.

● **26-го вересня** відзначатимуть в стейті Огайо 182-гі народини Джана Чепмана, якого всі знають як „Джанні Еппелсіда". Існує переказ, що Еппелсід перший посадив аблуні в долині Огайо.

● **Деякі республіканські** провідники, що прибули на „пікнік" в Ґеттисбурґу, Па., з різних кінців країни, залишились невдоволені, бр вислухали тільки коротку промову та повечеряли. Вони вважають, що „не варта була шкірка за виправу".

ВСЯЧИНА

ЕКСПЛЬОЗІЯ НА СОНЦІ

Професор Макс Вальдмаєр із Арози в Швайцарії ствердив, що на початку цього місяця на сонці була сильна експльозія, внаслідок чого не функціонували короткохвилеві радіові апарати впродовж кільканадцятьох годин. Ця експльозія рівналася вибухові одного більйона атомових бомб і відбулася на обширі, що є п'ять разів більший від нашої землі.

ПЕРШИЙ ПОНЕДІЛОК ВЕРЕСНЯ

В цій країні і в Канаді в перший понеділок вересня відзначають „День Праці", але в інших державах в той день вшановують інші події. І так в Південній Африці є тоді День Поселення, в Марокко — День Визволення, а в Люксембурґу є тоді „День Ванків". „День Праці" відзначають в 140 країнах світу, але в більшості це дістеся в дні першого травня. В Танджері є аж 31 вільний день в році, але найменше їх в комуністичному СССР, бо тільки чотири: Новий Рік, День Конституції, Міжнародний День Праці і День Жовтневої Революції.

РОБОТ - САДИЛКА ПОСАДИЛА 1,000 ДЕРЕВ ВПРОДОВЖ ГОДИНИ

З Клівленду повідомляють, що механічна машина-робот до садження дерев впродовж однієї години посадила 1,000 дерев. Цю машину - робот випродукували на замовлення Американського Товариства Публічних Робіт. Вона складається із диску і плуга, які є причеплені до трактора. Диск робить ямку в землі, а з машини вилітає в неї саджениця, яку окремий прилад закриває землею.

В ЗДА Є НАЙБІЛЬШІ В СВІТІ ЛЕТОВИЩА

Дехто в цій країні нарікає на летовища, бо вважає їх надто малими. Та Товариство Власників Літаків і Пілотів виясиює, що в цій країні є найбільші в світі цивільні летовища. Статистика показує, що з летовища „Мідвей" в Шикаґо, Ілл., в 1955 році відлетіло більше літаків, як з усіх летовищ Лондону, Парижу, Риму, Копенгаґену, Осльо і Женеви. Летовища в Ню Йорку, Ля Ґардія, Айдлвайлд і Тетерборо (Н. Дж.) мали більший рух як всі 6 міст, згаданих вище, додавши ще рух на летовищах в Амстердамі, Брюсселі, Цюріху, Гамбурґу і Скокгольмі. Статистика показує, що маленьке летовище в Бінґгемтоні, Н. Й., мало такий самий рух літаків, як столиця Бельгії — Брюсель.

„МЕМІ" І НАЙБЛИЖЧІ ВИБОРИ

Журналістка Інез Робб пише в щоденнику „Ню Йорк Ворлд Телеґрам енд Сан", що Айзенгавер має такий сильний атут для здобуття голосів в цьогорічних виборах, якого не може мати Стівенсон — це „Мемі" — дружина Президента. „Вона є сметанкою в республіканській каві, пише ця журналістка, і вона здобуде Айзенгаверові стільки голосів, скільки йому дадуть такі гасла, як мир, добробут і поступ". Якщо йде про жіночі голоси, то „Мемі" є найсильнішим для них магнетом. Інез Робб пригадує, що в 20-их роках цього віку говорили про жінку іншого президента — республіканця, Ґрейс Кулідж, що „її успіх варт мільйон долярів". В цих часах інфляції, пише ця журналістка, успіх пані Айзенгавер повинен коштувати один більйон.

МАЛА ВМЕРТИ в 1864 РОЦІ, АЛЕ ЦЬОГО РОКУ ВІДЗНАЧУВАЛА 92-ГІ НАРОДИНИ

1864 року в Брукліні з поспіхом хрестили новонароджену дівчину, бо лікар боявся, що вона може вмерти неохрещена. Це була теперішня 92-річна пані Берта С. Адамс, якої чоловік був прямим нащадком колишніх американських президентів — Джана Адамса (1796—1800) і Джана Квінсі Адамса (1824—1828). Вона мала 14 дітей, з яких живуть ще п'ять синів і доньок. Та вона може тепер похвалитися 14 внуками, 21 правнуком і 7 пра-правнуками. Тайна її довговічности: — Я роблю все, що хочу робити".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, Відд. 170, повідомляє, що збори відбудуться в п'ятницю, 21-го вересня. Проситься членів довжних прибути і вирівняти свої вкладки. Хто з членів не мав би змоги вплатити на зборах, прошу зайти на нову адресу секретаря, 22 Cambridge Ave. — І. Грабар, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва Т. Шевченка Відд. 64 відбудуться в суботу, 22-го вересня, о год. 7:30 веч. у Вінярського на Майн стріт. Просимо всіх на збори. — І Бурний.

Посмертні Згадки

АЛЕКСАНДЕР МОСКАЛЮК, довголітній член УНСоюзу Відд. 421 в Тамастон, Масс., помер 16-го серпня 1956 р. в 73 р. життя. Походив з села Лишичинці, пов. Збараж. Полишив в смутку 5 синів Петра Івана, Юська, Михайла і Василя, 3 доньки Катерину, Ганю і Юлію і 10 внуків. Похоронено 20-го серпня з кат. церкви св. Михаїла в Тервіл, Конн. і на цвинтар св. Михаїла. — В. Й. П.!

Ю. Береза, секр.

НАТАЛІЯ МОНЧАК, довголітня членка Відд. 295 УНСоюзу в Акрон, Огайо, померла по довгій недузі 29-го серпня 1956 р., проживши 65 років. Покійна полишила в смутку двох синів, Івана і Василя, дві дочки, Анну і Стефанію Джанет, як також 8 онуків. Похорон відбувся з дому жалоби до української кат. церкви і на цвинтар св. Хреста. — В. Й. П.!

В. Пулк, секр.

ІВАН ПРИДУН, довголітній член Відд. 262 в Ансонії, Конн., упокоївся нагло дня 17-го серпня 1956 р. в 69 році життя. Походив з села Головчинці, пов. Заліщики, Галичина. Оставив у смутку дружину Олену, Сина і три доні. Похорон відбувся 21-го серпня з грек.-кат. церкви на цвинтар св. Петра і Павла. — В. Й. П.!

ТАРЗАН, ч. 3740. Клопіт у вагонах.

Барнард подбав про опіку над своїми слонами і тубільцями, а тоді скочив на льокомотиву. — Ходіть Тарзане, — сказав він. — Ми маємо прибути на час.

Мавполюдина відіслала Рікі, перед тим, як приєдналася до свого компаньйона. — Чекай в джунґлях, маленька... я вернуся.

І так довгий поїзд рушив до узбережжя... Та коли він поволі залишав стацію, облудна постать вискочила з хащів і вчепилася за останній вагон.